

Participatieniveaus: de participatieladder

Het is belangrijk dat er bij een participatieprocedure vooraf een heldere beschrijving ligt van de beïnvloedingsruimte van de deelnemers aan de participatie. De participatieladder helpt bepalen welk participatieniveau het beste past bij het onderwerp waarvoor we participatie organiseren. Met elke stap hoger op de participatieladder nemen de verantwoordelijkheid en de tijdsinzet van de deelnemers toe. Het uitgangspunt is om bij het organiseren van participatie te streven naar het voor het onderwerp meest passende niveau op de participatieladder.

In Zoetermeer gebruiken we een participatieladder met drie niveaus van invloed:

1. Informeren
2. Consulteren
3. Coproduceren

Rolverdeling en rolinvulling van gemeente en deelnemers per participatieniveau:

Rol gemeente	Niveau	Rol samenleving
De gemeente bepaalt de agenda, geeft duidelijke informatie en houdt betrokkenen op de hoogte. Plannen worden door de gemeente opgesteld. Betrokkenen worden door de gemeente geïnformeerd, bijvoorbeeld door een wijkbericht, een informatieavond of een website. Betrokkenen kunnen hun vragen kwijt. Vragen worden beantwoord. Meningen en suggesties worden zo mogelijk meegewogen in de verdere besluitvorming.	Informeren	Betrokkenen ontvangen informatie en stellen zo nodig vragen. Zij hoeven hierover niet met anderen te overleggen.
De gemeente bepaalt de agenda en geeft duidelijke informatie en houdt betrokkenen op de hoogte. Meningen, suggesties, ervaringen en ideeën worden actief geïnventariseerd. De gemeente verwerkt deze zoveel mogelijk in het te nemen besluit, maar kan bij de uiteindelijke besluitvorming hiervan onderbouwd afwijken. De gemeente stelt een eindverslag op van de samenspraak en stelt dit vast. Na vaststelling communiceert de gemeente het eindverslag zo snel mogelijk via de website en naar de deelnemers.	Consulteren	Betrokkenen geven binnen het tijdsbestek hun mening over het project, de voorstellen, de buurt et cetera. Zij geven tips hoe het beter kan. Ze zijn bereid om samen naar oplossingen te zoeken. Ze geven ook aan wat hun voorkeur heeft. Betrokkenen ontvangen informatie en stellen zo nodig vragen. Zij hoeven hierover niet met anderen te overleggen, maar kunnen wel met een gezamenlijk advies of plan komen.
Gemeente en betrokkenen bepalen samen de agenda en zoeken samen naar oplossingen. De gemeente verbindt zich aan deze oplossingen in de besluitvorming. Gemeente en deelnemers werken echt als samenwerkingspartners. De betrokkenen zitten zelf aan tafel om over uitgangspunten, een plan of ontwerp mee te denken. Vaak al in een vroeg stadium om ook het proces mede vorm te geven. Dit heet een open plan proces.	Coproduceren	Betrokkenen committeren zich om er met andere partijen en inwoners samen uit te komen. Ze gaan actief bezig met het uitwerken van voorstellen. Ze dragen verantwoordelijkheid voor het ontwikkelen van reële oplossingen, die binnen gestelde randvoorwaarden passen. Ze gaan actief de dialoog aan met de achterban/buurt. Ze checken of de achterban/buurt de door hun voorgestelde oplossing wenselijk vindt.